

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 368/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Helsingin seudun liikenteen monopolista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Kauman /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 368/2018 vp:

Kun Helsingin seudun liikenteellä (HSL) on monopoli liikennejärjestelmäsunnittelusta pääkaupunkiseudulla, miten varmistetaan yksittäisen kunnan mahdollisuus päättää omasta liikennejärjestelmäsunnittelustaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisimmalla tavalla,

miten yksittäinen kunta voi palvella paremmin asukkaita, kun tarvitaan liikennejärjestelmää täydentäviä osia ja

miten liikennepalveluja tarjoavia MaaS-toimijoita saadaan riittävästi tarjolle?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Joukkoliikenteen hoitaminen yhteistoiminnassa pääkaupunkiseudun kaupunkien *kesken perustuu lakiin* pääkaupunkiseudun kuntien jätehuoltoa ja joukkoliikennettä koskevasta yhteistoiminnasta (829/2009). Joukkoliikenteeseen liittyvät tehtävät koskevat seutuliiikenteen lisäksi kuntien sisäistä liikennettä. Tehtävät hoitaa kuntayhtymä, Helsingin seudun liikenne (HSL). Yhteistoiminnan tarkoituksena on vähentää päällekkäistä suunnittelua, edesauttaa sisäisten linjojen ja seutulinjoiden yhteensovittamista sekä muuta liikennepalveluyhteistyötä.

Liikennejärjestelmäsunnittelu on seudullista suunnittelua ja yhteistyötä valtion ja kaupunkiseutujen kesken. Siinä näkökulma on laaja ja toimenpiteinä tarkastellaan erilaisia keinoja vastata liikkumisen tarpeisiin. Kunnilla on lisäksi omia liikennetehtäviä ja mahdollisuuksia edistää liikennepalveluita. Valtion ja kaupunkiseutujen välisillä MAL-sopimuksilla voidaan myös edistää liikennepalvelujen kehittymistä ja luoda niille mahdollisuuksia.

Laki liikenteen palveluista (320/2017, jäljempänä *liikennepalvelulaki*) luo edellytykset liikenteen digitalisaatiolle ja uusille liiketoimintamalleille. Asiakaslähtöisyys on lain

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 368/2018 vp

keskeisin tavoite. Lain tarkoituksena on mahdollistaa liikenteen näkeminen ensisijaisesti palveluna, mikä tunnetaan myös lyhenteellä MaaS, mobility as a service. Tämä tarkoittaa, että liikenne on kokonaisvaltainen palvelukokonaisuus, joka tarjoaa liikenteen käyttäjille joustavuutta ja valinnanvapautta. Lain tavoitteena on sujuvat, ovelta ovelle matkaketjut, joissa eri liikennemuodot nivoutuvat saumattomasti yhteen kävelystä ja pyöräilystä linja-autoon ja taksiin.

Liikennepalvelulain mukaan toimivaltainen viranomainen voi järjestää toimivalta-alueensa tai sen osan joukkoliikenteen palvelut, jos tällä tavoin saavutetaan muun muassa monilukuisempia, luotettavampia, korkealaatuisempia tai edullisempia kuin palvelut kuin yksinomaan markkinoiden ehdoilla. Lähtökohtana siten on palvelujen syntyminen markkinavetoisesti. Yksityinen joukkoliikenteen palveluntarjoaja voi myös tarjota liikumispalvelua viranomaisen hankinnasta huolimatta. Tämä on lähtökohtaisesti mahdollista myös silloin, kun viranomainen on antanut jollekin toimijalle yksinoikeuden alueelle tai reitille. Palvelun tarjoaminen voidaan kieltää vasta jälkikäteisesti. Toimivaltaisen viranomaisen on tällöin osoittava, että linja-autoliikenne aiheuttaa jatkuvaa ja vakavaa haittaa hankitulle liikenteelle.

Liikennepalvelulaki antaa kunnille ja joukkoliikenteen toimivaltaisille viranomaisille uusia mahdollisuuksia. Toivottavaa on, että nämä hyödyntävät nämä mahdollisuudet täysimääräisesti, mikä edellyttää samalla viranomaisten perinteisten roolien ja toimintatapojen uudelleenarviointia ja muuttamista.

Liikenne- ja viestintäministeriö seuraa aktiivisesti lain vaikutuksia ja antaa eduskunnalle kertomuksen asiasta syysistuntokauden loppuun mennessä. Liikennepalvelulain mahdollistamia MaaS-palveluja ja muita innovatiivisia liikenteen palveluja tuleekin markkinoille koko ajan lisää. Suomi kiinnostaa myös kansainvälisesti, vaikka liikennepalvelulaki on ollut voimassa muutaman kuukauden. Useat kansainväliset liikennepalvelujen tarjoajat ovat osoittaneet kiinnostusta Suomen toimintaympäristöstä. Suomi kiinnostaa niin parhaiden käytänteiden mallimaan kuin myös potentiaalisena liikennemarkkinana yritysten nykyisille ja vielä kehitteillä oleville palveluille.

Helsingissä 16.10.2018

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner